42. అష్ షూరా (సంప్రదింపులు) సూరా

పరిచయం

ఈ సూరా మక్కా కాలానికి చెందినది. ఇందులో 53 ఆయతులు ఉన్నాయి. ఈ సూరా ముఖ్యంగా ఏకదైవారాధన, దైవదూతల పట్ల విశ్వాసం, ప్రవక్తల పట్ల విశ్వాసం, మరణించిన తర్వాత మళ్ళీ లేపబడడం, శిక్షాబహుమానాలు, దైవవాణి అవతరణ, ప్రవక్తల పరంపర గురించి నొక్కి చెప్పింది. ఈ సూరాలోని 38వ ఆయత్‌లో వచ్చిన సంప్రదింపుల గురించిన ప్రస్తావన ఆధారంగా దీనికి ఈ పేరు పెట్టడం జరిగింది. ఈ సూరా దివ్యఖుర్‌ఆన్ ముఖ్య లక్షణాలను వివరించింది. ఈ దివ్యగ్రంథాన్ని అల్లాహ్ అవతరింపచేసాడు. మానవాళికి కారుణ్యంగా, మార్గదర్శకంగా, హెచ్చరికగా దీనిని అవతరింపజేసాడు. దివ్యఖుర్‌ఆన్ మనిషికి రుజుమార్గాన్ని చూపిస్తుంది. అన్నికాలాల్లోను, అన్ని జాతుల వారికి ఇదే ధర్మాన్ని పంపించడం జరిగిందని ఈ సూరా తెలియజేసింది. ప్రవక్తలందరికీ ఇదే సందేశం ఇచ్చి పంపించడం జరిగింది. అల్లాహ్‌ను మాత్రమే ఆరాధించాలనీ, ఆయనకు భాగస్వాములుగా ఎవరినీ నిలబెట్ట రాదని బోధించడం జరిగింది. ప్రవక్త ముహమ్మద్ (సఅసం)ను ఉద్దేశించి దృఢ చిత్తంతో, స్థిరంగా నిలబడాలనీ, సత్యానికి కట్టుబడాలని, లోకుల మనోవాంఛలను అనుసరించరాదని, ప్రజలను సత్యం వైపునకు ఆహ్వానించాలని బోధించడం జరిగింది. విశ్వాసులకు తీర్పుదినం నాటి గడ్డుపరిస్థితి గురించి స్పృహ ఉందని, లెక్కల ఘడియ గురించి వారు భయపడుతున్నారనీ, ఆ రోజు కోసం ఏర్పాట్లు చేసుకోవడానికి శ్రమిస్తున్నారనీ, పరలోకంలో బాధాకరమైన శిక్షను తప్పించుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారనీ వ్యాఖ్యానిస్తూ, అవిశ్వాసులు మాత్రం తీర్పు దినాన్ని నిరాకరిస్తున్నారనీ, అత్యంత ముఖ్యమైన ఆ వాస్తవాన్ని ఎగతాళి చేస్తున్నారని నిరసించింది. తీర్పుదినాన్ని అపహసిస్తూ – అది నిజంగా వస్తుందా, అయితే రానివ్వు – అంటూ వ్యాఖ్యానించడాన్ని ఈ సూరా ప్రస్తావించింది.

అల్లాహ్ ఆకాశాలను, భూమిని సృష్టించాడు. ప్రజలు అన్ని ఆశలు వదులుకున్న తర్వాత కూడా ఆయన ఆకాశం నుంచి వర్షాన్ని కురిపిస్తున్నాడు. ఆయన జంతువులను సృష్టించి అవి ఎల్లెడలా విస్తరించేలా చేసాడు. సముద్రాలలో తేలియాడే కొండల మాదిరి నౌకలు, వాటిని నడిపే గాలులు అన్నీ ఆయన అనుగ్రహమే. ఆకాశాలు, భూమి అన్నీ ఆయన నియంత్రణలోనే ఉన్నాయి. ఆయన తన అభీష్టం ప్రకారం తల్లిదండ్రులకు కేవలం కుమారులను, లేదా కేవలం కుమార్తెలను లేదా కుమారులు, కుమార్తెలను ప్రసాదిస్తాడు. ఆయన తలచిన వారికి సంతానం లేకుండా చేస్తాడు.

42. అష్ షూరా సూరా

سُوْرَةُ الشُّوْرٰی

అవతరణ : మక్కా ఆయతులు : 53

అపార కరుణామయుడు, పరమ కృపాశీలుడైన అల్లాహ్ పేరుతో

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

1 – 2 హా మీమ్. ఐన్ సీన్ ఖాఫ్.

حٰمٓ ۞ عٓسٓقٓ ۞

3 ఇదే విధంగా అపార శక్తిమంతుడూ, వివేచనాపరుడైన అల్లాహ్ నీకూ, నీకు పూర్వం గతించిన వారికీ వహీ[1] (సందేశము)ని పంపిస్తూ వచ్చాడు.

كَذٰلِكَ يُوْحِيْٓ اِلَيْكَ وَاِلَى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكَ ۙ اللّٰهُ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۞

4 ఆకాశాలలో, భూమిలో ఉన్నవన్నీ ఆయనవే. ఆయన మహోన్నతుడు, చాలా గొప్పవాడు.

لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۭ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيْمُ ۞

5 ఆకాశం వారిపై నుంచి పగిలి పడిపోవటానికి సిద్ధంగా ఉన్నట్లే ఉంది.[2] మరి దైవదూతలంతా స్తోత్రసమేతంగా తమ ప్రభువు పవిత్రతను కొనియా

تَكَادُ السَّمٰوٰتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلٰٓئِكَةُ يُسَبِّحُوْنَ بِحَمْدِ

1. అంటే – (ఓ ముహమ్మద్ – సఅసం!) నీ వద్దకు ఈ ఖుర్ఆన్ గ్రంథాన్ని పంపినట్లే, నీకు పూర్వం గడచిన ప్రవక్తల వద్దకు కూడా మా సహీఫాలను పంపాము. వారిపై మా గ్రంథాలను అవతరింపజేశాము. 'వహీ' అంటే దైవదూత ద్వారా దైవప్రవక్త వద్దకు దేవుడు పంపే 'వాణి' అని అర్థం. 'వహీ' అవతరించినపుడు పరిస్థితి ఎలా ఉంటుంది? అన్న ఒక సహచరుని ప్రశ్నకు సమాధానమిస్తూ మహాప్రవక్త (స) ఇలా అన్నారు : "ఒక్కోసారి గంట మ్రోగినట్లు శబ్దం వస్తుంది. ఈ రకమైన వహీ నా పాలిట చాలా కఠినంగా ఉంటుంది. దైవవాణి ముగిసేసరికే అది నాకు కంఠస్థం అయిపోతుంది. ఒక్కోసారి దైవదూత మానవాకారంలో వస్తాడు. నాతో ముఖాముఖి సంభాషిస్తాడు. అతను చెప్పినదంతా నేను జ్ఞాపకం చేసుకుంటాను." వహీ (దైవవాణి) అవతరించినప్పుడు మహాప్రవక్త (స) చెందే అనుభూతిని వర్ణిస్తూ హజ్రత్ ఆయిషా (ర.అన్హా) ఇలా అన్నారు : "దైవవాణి వచ్చినప్పుడు నేను దైవప్రవక్త (స)ను చూసేదాన్ని. తీవ్రమైన చలికాలంలో సయితం ఆయన (స) శరీరానికి చెమట పట్టేది. ఆయన నుదుటిపై నుంచి చెమట బిందువులు రాలుతూ ఉండేవి." (సహీహ్ బుఖారీ).
2. అల్లాహ్ ఔన్నత్యం, ఆయన ప్రతాపం మూలంగా....

رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ ۗ أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ⑤

డుతున్నారు. భూవాసుల మన్నింపుకోసం వారు వేడుకుంటున్నారు.[3] విన్నావా! నిస్సందేహంగా అల్లాహ్‌యే క్షమించేవాడు, కృపాకరుడు.[4]

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ⑥

6 ఆయన్ని వదలి ఇతరులను సంరక్షకులుగా చేసుకున్న వారిని అల్లాహ్ కనిపెట్టుకునే ఉన్నాడు.[5] వాళ్ల (వ్యవహారాల)కు నువ్వు బాధ్యుడవు కావు.[6]

وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ

7 అలాగే నీవు ఉమ్ముల్ ఖురా (మక్కా) వారినీ, దాని పరిసరాల వారిని హెచ్చరించటానికి,[7] సందేహానికి ఆస్కారమేలేని,

---

3. మోమిన్ సూరా 7వ ఆయతులో కూడా ఈ విషయం వచ్చింది.

4. తన స్నేహితుల, విధేయుల యెడల దయాశీలి. లేక సమస్త మానవుల పాలిట దయాశీలి. ఎందుకంటే అవిధేయులను, అవిశ్వాసులను వారి తప్పులపై వెంటనే పట్టుకోకుండా ఒక నిర్ణీత కాలం వరకు గడువు ఇవ్వటం కూడా ఆయన క్షమా గుణానికి, దయా స్వభావానికి తార్కాణమే కదా!

5. అంటే ఆయన వారి కర్మల చిట్టాలను భద్రపరుస్తున్నాడు. వాటిని బట్టి వారి వ్యవహారాన్ని తేలుస్తాడు.

6. వారికి సద్బుద్ధినిచ్చి, సన్మార్గాన పడవేసే బాధ్యత నీపై లేదు. వారి పాపాల ఆధారంగా వారిపై శిక్షను అవతరింపజేయటం కూడా నీ పని కాదు. ఆ పనులన్నీ మేము చూసుకుంటాము. మా సందేశాన్ని చేరవేయటం వరకే నీ పని అని అల్లాహ్ తన ప్రవక్తకు చెప్పాడు.

7. మక్కా నగరానికి గల మరోపేరు 'ఉమ్ముల్ ఖురా'. అంటే 'పట్టణాల తల్లి' అని అర్థం. ఇది అరబ్బుల ప్రాచీన నగరమవటంచేత దాన్ని ఆ పేరుతో పిలుస్తారు. మక్కా నగరం చుట్టుప్రక్కల నివసించే చిన్న చిన్న బస్తీవాసులకు మక్కాతో విడదీయరాని బంధం ఉంది. ఎందుకంటే వారి పూర్వీకులు ఒకప్పుడు మక్కా నుంచి వచ్చినవారే. **'వమన్ హౌలహా'** (وَمَنْ حَوْلَهَا) అనే పదంలో దానికి (మక్కాకు) తూర్పు పడమరల్లోగల ప్రాంతాలన్నీ వచ్చేస్తాయి. ఆ ప్రాంతాల వారందరినీ జాగరూకపరచాలనీ, ఒకవేళ వారు గనక కుఫ్ర్, షిర్క్‌ల పట్ల పశ్చాత్తాపం చెందకపోతే దైవాగ్రహానికి పాత్రులు కావలసి వస్తుందని హెచ్చరించాలని దేవుడు తన ప్రవక్తకు చెబుతున్నాడు.

وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ۝٧

అందరూ సమావేశమయ్యే రోజు గురించి[8] అప్రమత్తం చేయటానికి మేము నీ వద్దకు అరబీ ఖుర్ఆన్[9]ను వహీ చేశాము. (తీర్పు అనంతరం) ఒక వర్గం స్వర్గంలో ఉండగా, మరో వర్గం నరకాగ్నిలో ఉంటుంది.[10]

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِنْ يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ ۚ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ۝٨

8 అల్లాహ్‌యే గనక తలచుకుంటే వారం దరినీ ఒకే సముదాయంగా చేసి ఉండే వాడు.[11] అయితే ఆయన తాను తలచిన వారిని తన కారుణ్యంలోకి తీసుకుం టాడు. దుర్మార్గులను కాపాడేవాడు, సహాయపడేవాడెవడూ ఉండడు.

8. ప్రళయదినాన్ని **'అందరూ సమావేశమయ్యే రోజు'** అని అనటంలోని మర్మం ఏమిటంటే ఆ రోజు అన్ని తరాలకు, అన్ని కాలాలకు చెందిన మనుషులంతా ఒకచోట చేర్తారు. అలా సమావేశమయ్యేవారిలో దౌర్జన్యపరులు – బాధితులు, విశ్వాసులు – అవిశ్వాసులు కూడా ఉంటారు. అందరికీ వారి వారి కర్మలనుబట్టి ప్రతిఫలం ముడుతుంది.

9. ప్రతి ప్రవక్తను కూడా మేము ఆయా జాతుల వారు మాట్లాడే భాషలోనే సంభాషించేలా చేసిపంపినట్లే నీకు కూడా అరబీ ఖుర్ఆన్‌ను ప్రసాదించాము. ఎందుకంటే నువ్వు అరబ్బుల మధ్య ప్రభవింపజేయబడ్డావు. వారు మాట్లాడేది, అర్థం చేసుకునేది అరబీ భాషే.

10. దైవాజ్ఞలను పాలించి, దేవుడు నిషేధించిన విషయాలకు దూరంగా ఉన్నవారు స్వర్గానికి పోతారు. ఆజ్ఞోల్లంఘనకు పాల్పడి, అధర్మకార్యాలకు ఒడిగట్టిన వారంతా నరకాగ్నికి ఆహుతి అవుతారు. ఆనాడు ఉండేది ఈ రెండు వర్గాలవారే. మూడో వర్గం అనేది ఉండదు.

11. ఒకవేళ అల్లాహ్ గనక అందరినీ ఒకే సముదాయంగా చేసి ఉంటే తీర్పుదినాన అందరూ స్వర్గానికి అర్హులయ్యేవారు. కాని అందరినీ – వారికి ఇష్టమున్నా ఇష్టం లేకపోయినా – బలవంతంగా మెడలు వంచటం దైవాభిమతం కాదు. పైగా ఆయన మానవులను పరీక్షించే నిమిత్తం **'ఎంపిక స్వేచ్ఛ'**ను వొసగాడు. ఈ స్వేచ్ఛాధికారాన్ని సద్వినియోగం చేసుకున్నవాడు దైవకారుణ్యానికి పాత్రుడవుతాడు. మరెవరయితే ఈ స్వేచ్ఛను దుర్వినియోగపరిచాడో అతడు అన్యాయం చేశాడు. దేవుడిచ్చిన స్వేచ్ఛను దేవుని అవిధేయతకై ప్రయోగించాడు. కాబట్టి ఇలాంటి దుర్మార్గులను తీర్పుదినాన ఆదుకునే వాడెవడూ ఉండడు.

9 ఏమిటి, వారు అల్లాహ్‌ను వదలి ఇత
రుల్ని తమ కార్యసాధకులుగా చేసుకు
న్నారా? (యదార్థమేమిటంటే) అల్లాహ్‌యే
కార్యసాధకుడు, ఆయనే మృతులను బ్రతి
కిస్తాడు, ఆయన ప్రతిదానిపై అధికారం
కలవాడు.[12]

أَمِ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ ۖ فَاللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٩﴾

10 ఏ ఏ విషయంలో మీరు విభేదించారో,
దానికి సంబంధించిన తీర్పు అల్లాహ్‌కే
అప్పగించబడుతుంది.[13] ఈ అల్లాహ్‌యే
నా ప్రభువు. ఆయన్నే నేను నమ్ముకు
న్నాను. ఆయన వైపునకే నేను మరలు
తున్నాను (అని ఓ ప్రవక్తా! నువ్వు వారికి
చెప్పు).

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِن شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ۚ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿١٠﴾

11 భూమ్యాకాశాలను పుట్టించినవాడు
ఆయనే. ఆయన మీ కోసం మీ నుండే మీ
జతలను చేశాడు.[14] పశువుల జతలను

فَاطِرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا

12. మరి ఇదంతా మీకు తెలిసినప్పుడు మీరు అల్లాహ్‌ను మాత్రమే మీ కార్యసాధకునిగా ఆశ్రయించాలి. అన్యులకు ఏ శక్తీ లేదు. మొరలను ఆలకించి, ఆమోదించే శక్తిగానీ, లాభనష్టాలను చేకూర్చే శక్తిగానీ దైవేతరులకు లేదు.

13. ఇక్కడ **'విభేదం'** అంటే ధార్మికమైన విభేదం అన్నమాట. యూదుల్లో, క్రైస్తవుల్లో, ముస్లిముల్లో ధర్మసమ్మతమైన విషయాలలో భిన్నాభిప్రాయాలున్నట్లే ప్రతి మతస్థుడూ తన మతమే సరైనదని, సత్యమని వాదిస్తాడు. మరి వాస్తవానికి ఒకే సమయంలో అన్ని మతధర్మాలు సరైనవి కాజాలవు. సరైన, సత్యమైన ధర్మం ఒక్కటే కాగలదు. సత్యధర్మమేదో, సన్మార్గమేదో తెలుసుకోవటానికి దివ్య గ్రంథమైన ఖుర్‌ఆన్ మన మధ్య ఉండనే ఉంది. కాని దాన్ని దైవగ్రంథంగా, మార్గదర్శినిగా మనం అంగీకరిస్తే కదా! మనం గనక ఈ వ్యవహారంపై ఏకాభిప్రాయానికి రాలేకపోతే, ఇక దానికి సంబంధించిన తీర్పు జరగాల్సింది దైవసమక్షంలోనే. ప్రళయదినాన అల్లాహ్ మన మధ్యగల అభిప్రాయభేదాలన్నింటిపై తీర్పు చేస్తాడు. ఆఖరికి సత్యవంతులను స్వర్గంలో ప్రవేశం కల్పించి, అసత్యవాదులను నరకం వైపుకు దారి చూపిస్తాడు.

14. దేవుని మహోపకారాలలో ఇదొకటి. ఆయన మీ సౌఖ్యం కోసం ఎక్కడినుంచో, ఎవరినుంచో కాకుండా ఖుద్దుగా మీ నుంచే – మానవజాతి నుండే – మీ జంటలను

وَّمِنَ الْاَنْعَامِ اَزْوَاجًا يَذْرَؤُكُمْ فِيْهِ لَيْسَ كَمِثْلِهٖ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيْعُ الْبَصِيْرُ ﴿١١﴾

కూడా చేశాడు.[15] ఈ విధంగా (ఇలలో) మిమ్మల్ని వ్యాపింపజేస్తున్నాడు.[16] ఆయన్ని పోలిన వస్తువేదీ లేదు.[17] ఆయన వినేవాడు, చూచేవాడు.

لَهٗ مَقَالِيْدُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَاءُ وَيَقْدِرُ اِنَّهٗ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿١٢﴾

12 భూమ్యాకాశాల తాళం చెవులు ఆయనవే.[18] ఆయన తాను కోరిన వారికి ఉపాధిని విస్తృతంగా ఇస్తాడు, (మరి తాను కోరిన వారికి) తగ్గించి ఇస్తాడు. నిశ్చయంగా ఆయన ప్రతిదీ తెలిసినవాడు.

شَرَعَ لَكُمْ مِّنَ الدِّيْنِ مَا وَصّٰى بِهٖ نُوْحًا وَّالَّذِيْٓ اَوْحَيْنَآ

13 ఏ ధర్మాన్ని స్థాపించమని అల్లాహ్ నూహ్‌కు ఆజ్ఞాపించాడో ఆ ధర్మాన్నే మీ కొరకూ నిర్ధారించాడు. దానినే (ఓ ముహమ్మద్ – సఅసం!) మేము నీ వైపుకు (వహీ

సృజించాడు. మీ భార్యలు (లేక మీ భర్తలు) మనుషుల్లో నుంచి గాకుండా వేరితర ప్రాణులలో నుంచి చేసి ఉంటే మీకు సుఖసౌఖ్యాలు ప్రాప్తించేవి కావు. అసలు మీ వ్యక్తిత్వమే ప్రశ్నార్థకమైపోయేది.

15. ఈ సూత్రాన్నే దేవుడు పశువుల విషయంలో కూడా అవలంబించాడు. ఇక్కడ పశువులంటే అల్ అన్ఆమ్ సూరాలో పేర్కొనబడిన (ఆడ – మగ కలిపి) ఎనిమిది పశువులు.

16. **'యజ్‌రవు'** (يَذْرَؤُ) అంటే వ్యాపింపజేయటం, లేక సృజించటం అన్న అర్థం వస్తుంది. అంటే ఆయన మానవ సంతతిని ప్రపంచంలో చాలా ఎక్కువగా వ్యాపింపజేస్తున్నాడు. లేదా ఒక తరం తరువాత మరో తరాన్ని ఉనికిలోనికి తీసుకువస్తున్నాడు. అలాగే మానవజాతితో పాటు పశుసమృద్ధి కూడా జరుగుతూ ఉంది. ఈ సంతానోత్పత్తిలో గానీ, ఆడ మగల నిష్పత్తిలోగానీ అసాధారణమైన మార్పువస్తే మీకు జతలు దొరకటం గగనమైపోతుంది. అందుకే తగు నిష్పత్తిలో దేవుడు ఆడ – మగలను సృజిస్తున్నాడు. (ఫత్‌హుల్ ఖదీర్, ఇబ్నె కసీర్).

17. ఉనికిలోగానీ, గుణగణాల రీత్యాగానీ ఆయన వంటి వారు ఎవరూ లేరు. ఆయన ఒక్కడు. అన్నింటికీ అతీతుడు.

18. **'మఖాలీద్'** (مَقَالِيْدُ) అనేది **'మిఖ్‌లాదున్'** అనే పదానికి బహువచనం. దీనికి నిక్షేపాలు, తాళం చెవులు అనే అర్థాలొస్తాయి.

إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ أَنْ أَقِيمُوا
الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ۚ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا

ద్వారా) పంపాము. దాని గురించే ఇబ్రాహీముకు, మూసాకు, ఈసా (అలైహిముస్సలాం)కు కూడా తాకీదు చేశాము.[19] ఈ ధర్మాన్నే నెలకొల్పాలనీ,[20] అందులో చీలిక తీసుకు రావద్దనీ[21] (వారికి) ఉపదేశించాము. (ఓ ముహమ్మద్ – సఅసం!) నువ్వు ఏ విషయం వైపునకు వారిని

19. **'షరఅ'** (شَرَعَ) అంటే విశదీకరించాడు, స్పష్టపరిచాడు, నిర్ధారించాడు, ఖాయం చేశాడు అని భావం. 'లకుమ్' అంటే మీకోసం అని అర్థం. 'మీకోసం' అన్న పదంలో ముహమ్మద్ (స) అనుచర సమాజమంతా వచ్చేస్తుంది. ఈ వాక్యం అర్థమేమిటంటే లోగడ ప్రవక్తలందరికీ ఏ ధర్మాన్నయితే నెలకొల్పమని దేవుడు ఆజ్ఞాపించాడో ఆ ధర్మాన్నే మీ కోసం కూడా సమ్మతించి ఆమోదించాడు. ఈ పూర్వరంగంలో కొంతమంది గొప్ప ప్రవక్తల పేర్లను కూడా ప్రస్తావించాడు.

20. **'అద్దీన్'** (الدِّيْنَ) అనే పదంలో అల్లాహ్‌పై విశ్వాసం, ఏకదైవారాధన, దైవప్రవక్త అనుసరణ, దేవుని శాసనాంగాన్ని శిరసావహించటం మొదలగు అంశాలన్నీ ఇమిడి ఉన్నాయి. దైవప్రవక్తలంతా తమ జాతుల వారిని ఆహ్వానించింది ఈ ధర్మం (దీన్) వైపే. "మేము మీలోని ప్రతి ఒక్కరికీ ఒక షరీయతునూ, ఒక జీవన మార్గాన్ని నిర్ణయించామ"న్న (అల్ మాయిద – 48) దైవసూక్తి ననుసరించి వివిధ షరీయతుల మధ్య కొన్ని పాక్షికమయిన, సాపేక్షికమైన విభేదాలున్నప్పటికీ పైన పేర్కొనబడిన మౌలికాంశాల రీత్యా – సూత్రప్రాయంగా – అందరి షరీయతు మాత్రం ఒక్కటే. ఆ విషయాన్ని అంతిమ దైవప్రవక్త (సఅసం) వారు ఈ విధంగా చెప్పారు : "దైవప్రవక్తల సమూహానికి చెందిన మేము సవతి సోదరులం. మా ధర్మం (జీవన విధానం) మాత్రం ఒక్కటే" (సహీహ్ బుఖారీ). దేవుని ఏకత్వం, దైవప్రవక్త మార్గానుసరణ దృష్ట్యా ఈ జీవన విధానంలో తేడా లేదు. కాకపోతే కొన్ని పాక్షిక విషయాల్లోనే భేదాభిప్రాయాలుంటాయి. ఆ విషయాలలో **'ఇజ్తెహాద్'** (షరీయతు సూత్రాల అన్వయింపు)కు ఆస్కారం మిగిలి ఉంటుంది. అయితే దేవుని ఏకత్వం, దైవప్రవక్త మార్గానుసరణ వంటి విషయాలు పాక్షికమైనవి కావు. ఇవి మౌలికాంశాలు. సైద్ధాంతిక విషయాలు. 'విశ్వాసం' దానిమీదనే ఆధారపడి ఉంటుంది. కాబట్టి ఇలాంటి మౌలికాంశాల మీద రాజీపడటానికి, ఇతరత్రా దారులు వెతకటానికి అవకాశం మిగిలి ఉండదు.

21. ఒక్కడైన అల్లాహ్‌ను మాత్రమే ఆరాధించటం, ఆయనకు విధేయత చూపటం (లేక దైవప్రవక్తకు విధేయత చూపటం) ఏకత్వానికి, సంఘటితత్వానికి అసలు ప్రాతిపదిక. ఈ 'ఏకత్వాన్ని' కాదని ఇతరత్రా భాగస్వామ్యాల్ని ఆశ్రయిస్తే ధర్మంలో

تَدۡعُوۡهُمۡ اِلَیۡهِ ؕ اَللّٰهُ یَجۡتَبِیۡۤ اِلَیۡهِ مَنۡ یَّشَآءُ وَ یَهۡدِیۡۤ اِلَیۡهِ مَنۡ یُّنِیۡبُ ﴿۱۳﴾

పిలుస్తున్నావో అది బహుదైవారాధకులకు చాలా భారంగా తోస్తుంది.[22] అల్లాహ్ తాను కోరిన వారిని (తన కార్యం కొరకు) ఎన్నుకుంటాడు.[23] తన వైపు మరలే వానికి ఆయన సన్మార్గం చూపుతాడు.[24]

وَ مَا تَفَرَّقُوۡۤا اِلَّا مِنۡۢ بَعۡدِ مَا جَآءَهُمُ الۡعِلۡمُ بَغۡیًۢا بَیۡنَهُمۡ ؕ وَ لَوۡ لَا کَلِمَةٌ سَبَقَتۡ مِنۡ رَّبِّکَ اِلٰۤی اَجَلٍ مُّسَمًّی لَّقُضِیَ بَیۡنَهُمۡ ؕ وَ اِنَّ الَّذِیۡنَ اُوۡرِثُوا الۡکِتٰبَ مِنۡۢ بَعۡدِهِمۡ لَفِیۡ شَکٍّ مِّنۡهُ مُرِیۡبٍ ﴿۱۴﴾

14 వాళ్లు తమ వద్దకు 'జ్ఞానం' వచ్చిన మీదటే విభేదించుకున్నారు – (అదీ కేవలం) తమ మధ్యగల పంతాల కారణంగానే![25] 'ఒక నిర్ణీత కాలం కోసం' అనే నీ ప్రభువు మాట ముందుగానే ఖరారై ఉండకపోతే వాళ్ల వ్యవహారం (ఎప్పుడో) తేలిపోయి ఉండేది.[26] వాళ్ల తరువాత గ్రంథం ప్రసాదించబడిన వారు కూడా దాని విషయంలో చాలా తొలచి వేసే అనుమానానికి లోనై ఉన్నారు.[27]

చీలిక వస్తుంది. ఎదర బ్రతుకంతా చిందరవందర అవుతుంది. సామాజిక వ్యవస్థ దెబ్బతింటుంది. అందుకే ధర్మంలో చీలిక తీసుకురావద్దని తాకీదు చేయబడింది.

22. అంటే ఒక్క దేవుని విధేయత, దైవప్రవక్త (స) విధేయత వారికి మింగుడు పడకుండా ఉంది.

23. అంటే సన్మార్గాన నడవటానికి తగినవాడు అనుకున్నవారిని ఆయన ఆ మార్గం కోసం ఎన్నుకుంటాడు.

24. అంటే – ఏకాగ్రచిత్తంతో ధర్మమార్గాన నడచి, తన ఆరాధనలన్నింటినీ ఒక్కడైన అల్లాహ్‌కు ప్రత్యేకించుకునే సద్బుద్ధిని దేవుడు అతనికి ప్రసాదిస్తాడు.

25. అంతా తెలిసిన మీదట చీలిక మార్గాన్ని తొక్కటం విచిత్రం! మరి చూడబోతే 'చీలిక'కు అసలెలాంటి ఆస్కారమే లేదు. కాని వారి కుహనా ప్రతిష్ఠలు, ఈర్ష్యాద్వేషాలు, పంతాలు పట్టింపులు వాళ్లచేత ఆ విచ్ఛిన్నకరమైన పని చేయించాయి. కొంతమంది యూదులను గురించి ఇలా చెప్పబడిందని, కురైషులను దృష్టిలో పెట్టుకుని ఈ విధంగా అనబడిందని మరికొందరు అభిప్రాయపడ్డారు.

26. వాళ్లకు కొంత గడువు ఇచ్చిన మీదట–ఆలస్యంగా–వాళ్ల సంగతి తేల్చాలన్న విషయం ముందుగా ఖరారు కాకుండా ఉంటే ఈ పాటికి దేవుడు వారిపై శిక్షను పంపి, వారి పనిపట్టి ఉండేవాడే.

15 కనుక (ఓ ప్రవక్తా!) నువ్వు వారిని దాని వైపునకే పిలుస్తూ ఉండు. నీకు ఆదేశించబడిన దానిపై నిలకడగా ఉండు.[28] వాళ్ల మనోవాంఛల కను గుణంగా మాత్రం నడవకు.[29] వాళ్లకు ఇలా చెప్పేయ్ : "అల్లాహ్ అవతరింప జేసిన ప్రతి గ్రంథాన్నీ నేను విశ్వసించాను. మీ మధ్య న్యాయం చేయాలని నాకు ఆజ్ఞాపించబడింది.[30] అల్లాహ్‌యే మా ప్రభువు, మీ ప్రభువు కూడాను. మా కర్మలు మావి. మీ కర్మలు మీవి. మాకూ – మీకు మధ్య ఎలాంటి వితండవాదానికి తావు లేదు.[31] అల్లాహ్ మనందరినీ సమావేశపరుస్తాడు. కడకు ఆయన వద్దకే మరలి పోవలసి ఉంది."

فَلِذٰلِكَ فَادْعُ ۚ وَاسْتَقِمْ كَمَآ أُمِرْتَ ۚ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَهُمْ ۚ
وَقُلْ اٰمَنْتُ بِمَآ أَنْزَلَ اللّٰهُ مِنْ كِتٰبٍ ۚ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ
بَيْنَكُمْ ۗ اَللّٰهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ ۗ لَنَآ أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ ۗ لَا
حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ ۗ اَللّٰهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا ۚ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

27. అంటే యూదులు, క్రైస్తవులన్నమాట! వారు తమ పూర్వీకులైన యూదులకు, క్రైస్తవులకు వారసులయ్యారు. అంటే తౌరాతు, ఇంజీలు (బైబిలు) గ్రంథాలను అవలంబించే వారయ్యారు. లేదా ఖుర్ఆన్ గ్రంథం ఇవ్వబడిన అరబ్బులనుద్దేశించి కూడా ఈ విధంగా అనబడి ఉండవచ్చు. మొదటి అర్థంలో తీసుకుంటే ఇక్కడి 'అల్ కితాబ్' (గ్రంథం) అనే పదం తౌరాతు, బైబిలు గ్రంథాలకు వర్తిస్తుంది. రెండవ అర్థంలో తీసుకుంటే అది ఖుర్ఆన్‌కు వర్తిస్తుంది.

28. అంటే – ఆ సందేహాల స్వాములను, అనుమానాల అయ్యలను (ఓ ముహమ్మద్ – సఅసం!) నువ్వు ఈ ధర్మం వైపే పిలుస్తూ ఉండు. ఏకదైవారాధన వైపునకు వారిని ఆహ్వానించు. నువ్వు సయితం ఆ బాటపై స్థిరంగా ఉండు.

29. అంటే – వాళ్ల అడుగుజాడల్లో నడవకు. వాళ్లు తమకిష్టమొచ్చిన రీతిలో ధర్మంలో కొత్త పుంతలు తొక్కారు. ఉదాహరణకు : వారు విగ్రహారాధనను మొదలెట్టారు. కాబట్టి నువ్వు వాళ్ల మాట వినకు. వాళ్ల కోరికలను అనుసరించకు.

30. అంటే – మీరు ఎప్పుడు, ఏ తగాదాను నా దగ్గరకు తీసుకువచ్చినా దైవాజ్ఞల్ని అనుసరించే మీ మధ్య పరిష్కారం చేయాలని, మీకెలాంటి అన్యాయం చేయరాదని నాకు ఆజ్ఞాపించబడింది.

31. అంటే–ఎలాంటి గొడవకు, జగడానికి ఆస్కారం లేదు. ఎందుకంటే సత్యం తేటతెల్లమై పోయింది.

16 ఎవరయితే అల్లాహ్ విషయాన్ని (ప్రజలు) ఒప్పుకున్న మీదట, అందులో వివాదాన్ని మొదలెడతారో,[32] వారి పిడివాదం వారి ప్రభువు దృష్టిలో నిరర్థక మైనది.[33] వారిపై (దేవుని) ఆగ్రహం పడుతుంది. వారి కొరకు కఠినమైన శిక్ష ఉంది.

وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ مِن بَعْدِ مَا اسْتُجِيبَ لَهُ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِندَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿١٦﴾

17 అల్లాహ్‌యే గ్రంథాన్ని సత్యబద్ధంగా అవతరింపజేశాడు. త్రాసును కూడా (అవతరింపజేశాడు).[34] నీకేం తెలుసు? బహుశా ప్రళయం దగ్గరపడిందేమో![35]

اللَّهُ الَّذِي أَنزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ﴿١٧﴾

32. అంటే – దైవప్రవక్త (స) మాటను విని, అతని మార్గాన నడిచే ముస్లిములతో ఈ బహుదైవారాధకులు జగడం చేస్తున్నారు. ఎలాగైనా వారిని సన్మార్గం నుంచి తప్పించాలన్నది వారి ఉద్దేశం.

లేదా గ్రంథవహులైన యూదులు, క్రైస్తవులు ముస్లిములతో గొడవపడుతున్నారు. మా ధర్మం మీ ధర్మంకన్నా మెరుగైనదనీ, మా ప్రవక్త మీ ప్రవక్తకన్నా ముందు వచ్చాడనీ, అందువల్ల మీకన్నా మేమే శ్రేష్ఠులం అనీ వారంటున్నారు.

33. **'దాహిజతున్'** (دَاحِضَةٌ) అంటే పేలవమైనది, నిరాధారమైనది, అర్థంలేనిది, పసలేనిది అని అర్థం.

34. అంటే దైవప్రవక్తలందరికీ ప్రసాదించబడిన గ్రంథాలు, సహీఫాలు అన్నీ సత్యంతో కూడుకున్నవి. లేక ప్రత్యేకంగా ఖుర్‌ఆన్ సత్యతను నొక్కి వక్కాణించటానికి ఈవిధంగా అనబడి ఉండవచ్చు. ఇక్కడ **'మీజాన్'** (الْمِيزَانَ) అంటే న్యాయం, సమత్వం, సమతూకం అని భావం. న్యాయాన్ని త్రాసు (ధర్మకాటా)తో పోల్చటంలోని ఉద్దేశం ఏమిటంటే న్యాయంగా, సమానంగా తూచి ఇచ్చే ఉద్దేశంతో త్రాసును ఉపయోగిస్తారు. ఆ భావంలోనే ఇక్కడ 'మీజాన్' అనే పదం ప్రయోగించబడింది.

"మేము మా ప్రవక్తలకు స్పష్టమైన సూచనలనిచ్చి పంపాము. మరి వారితో పాటు గ్రంథాన్నీ, ధర్మకాటాను కూడా అవతరింపజేశాము – ప్రజలు న్యాయంపై స్థిరంగా ఉంటారని!" (అల్ హదీద్ – 25)

అలాగే – ఆయనే ఆకాశాన్ని బాగా పైకెత్తాడు. ఆయనే త్రాసును స్థాపించాడు – తూకంలో మీరు హెచ్చుతగ్గులు చేయకుండా ఉండేందుకు! న్యాయంగా, బరువును

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا ۖ وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ ۗ أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿١٨﴾

18 దాన్ని నమ్మనివారే దాని గురించి ఆత్రం చేస్తున్నారు.[36] దాన్ని నమ్మేవారు మాత్రం దానికి భయపడుతూ ఉన్నారు.[37] అది రావటం సత్యమని (తథ్యమని) వారికి తెలుసు. గుర్తుంచుకోండి! ఆ గడియ విషయంలో గోల చేసేవారు[38] బహుదూరపు అపమార్గంలో పడి ఉన్నారు.[39]

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ ۖ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿١٩﴾

19 అల్లాహ్ తన దాసుల పట్ల ఎంతో మృదువుగా వ్యవహరిస్తాడు. తాను కోరినవారికి విస్తృతంగా ఉపాధిని ఇస్తాడు. ఆయన గొప్ప బలశాలి, ప్రాబల్యం కలవాడు.

ఖచ్చితంగా తూయటానికి, తూకంలో తగ్గింపుకు పాల్పడకుండా ఉండటానికి" అని ఆజ్ఞాపించబడింది (అర్రహ్మాన్ : 7 – 9).

35. ఆ ప్రళయ ఘడియ దాపురించకముందే మీ కర్మలను చక్కదిద్దుకోండి.

36. అసలు అదెక్కడ వస్తుందిలే! అనే వ్యంగ్య ధోరణి అందులో అంతర్లీనమై ఉంది. అందుకే వారు ప్రళయం గురించి మహాతొందర పెడ్తున్నారు.

37. ఎందుకంటే ఆ దినం ఏదో ఒకనాడు తప్పకుండా వస్తుందన్న దృఢవిశ్వాసం వారికుంటుంది. ఆ రోజు ఖచ్చితంగా లెక్క తేల్చబడుతుందన్న భయం కూడా ఉంటుంది. తాము దేవునికి ఎక్కడ పట్టుబడతామోనన్న భీతితో వారు వణుకుతూ ఉంటారు. ఉదాహరణకు : "వారు ఇవ్వగలిగినది ఇస్తూ ఉంటారు. అయినప్పటికీ వారి హృదయాలు తమ ప్రభువు వైపునకు మరలవలసి ఉందనే తలంపుతో వణుకుతూ ఉంటాయి." (అల్ మోమినూన్ – 60).

38. **'యుమారూన'** (يُمَارُونَ) అనేది 'ముమారాతున్' అన్న పదం నుంచి వచ్చింది. అంటే తగవు పెట్టుకోవటం, గోలపెట్టడం, తలాతోకా లేకుండా వాదించటం అని అర్థం. సంశయానికి, అనుమానానికి లోనవటం (మిర్యతున్) అనే అర్థంలో కూడా దీన్ని తీసుకుంటారు.

39. ఎందుకంటే వారు దైవసూచనలపై ఎన్నడూ చిత్తశుద్ధితో యోచన చేయరు. ఒకవేళ వారు యోచన చేసి ఉంటే పరిస్థితుల స్వరూపం మరోవిధంగా ఉండేదేమో! మరి చూడబోతే అహోరాత్రులు ఈ నిదర్శనాలు వారి దృష్టికి వస్తూనే ఉంటాయి. కాని గుణపాఠం నేర్చుకునే దృష్టితో చూస్తేగా! అందుకే వారు మార్గభ్రష్టత యొక్క ఆఖరి అంచులకు వెళ్ళిపోయారు.

20 ఎవరయితే పరలోక పంటను ఆశిస్తాడో, మేమతనికి అతని పంటలో సమృద్ధిని ఇస్తాము.[40] మరెవరయితే ఇహలోక పంటను ఆశిస్తాడో అతనికి మేము అందులో నుంచే ఎంతో కొంత ఇస్తాము.[41] ఇలాంటి వ్యక్తికి పరలోకంలో ఏ భాగమూ ఉండదు.[42]

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ ۖ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ⑳

21 ఏమిటి, అల్లాహ్ అనుమతితో నిమిత్తం లేకుండానే తమ కోసం ఏవైనా ధర్మాదేశాలను నిర్ధారించే (అల్లాహ్) భాగస్థులను గాని వారు కలిగి ఉన్నారా?[43]

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۗ

40. **'హర్సున్'** (حَرْثٌ) అంటే అసలు విత్తనం నాటటం అని అర్థం. ఇక్కడ ఈ పదం కర్మల ప్రతిఫలం అన్న అర్థంలో వాడబడింది. ఏ వ్యక్తయినా ప్రాపంచిక జీవిత కాలంలో తన సత్కార్యాల ద్వారా, నిరంతర ప్రయత్నం ద్వారా పరలోక పుణ్యాన్ని ఆశిస్తే అల్లాహ్ అతని పరలోక పుణ్యాన్ని ఎంతగానో పెంచేస్తాడు. అతను చేసే ఒక్కో సత్కార్యానికి పది నుంచి ఏడు వందల రెట్ల వరకు, దానికన్నా ఎక్కువ కూడా పుణ్యఫలం అతనికి ప్రాప్తిస్తుంది.

41. ప్రపంచం వెనకాల పరుగెత్తే వానికి ప్రాపంచిక ప్రయోజనాలైతే సిద్ధిస్తాయిగాని అతను కోరుకున్నన్ని మాత్రం సిద్ధించవు. దైవప్రణాళిక ననుసరించి కొన్ని మాత్రం లభిస్తాయి.

42. బనీ ఇస్రాయీల్ సూరా 18వ వచనంలో చర్చించబడిన అంశమే ఇది. దీని భావమేమిటంటే దేవుడు ప్రతి ఒక్కరికీ ప్రాపంచికంగా అతని కోసం రాసిపెట్టినంతగా ఎలాగూ ఇస్తాడు. ఎందుకంటే ఆయన అందరి ఉపాధి ప్రదాత. ప్రపంచాన్ని ఆశించేవారికైనా, పరలోకాన్ని కోరుకునే వారికైనా – ప్రపంచంలో లభించవలసినంత ఉపాధి తప్పకుండా లభిస్తుంది. అయితే పరలోకం కోసం సాధనచేసే వ్యక్తికి మాత్రం అల్లాహ్ తీర్పుదినాన ఎన్నోరెట్లు పుణ్యఫలం వొసగుతాడు. కాగా; ప్రపంచం వెనకాల పరుగెత్తిన వ్యక్తికి పరలోకంలో నరకమే గతి. కాబట్టి ప్రపంచాన్ని ఆశించటంలో మేలుందో, పరలోకాన్ని ఆశించటంలో మేలుందో ఇక ఆలోచించాల్సిన బాధ్యత మనిషిది.

43. అంటే అల్లాహ్ ఆజ్ఞాపించని షిర్క్‌ను, పాపకార్యాలను చేసేందుకు వారి భాగస్వాములు వారికి అనుమతి ఇచ్చారా? ఆ మేరకు లైసెన్సులు ఇవ్వటానికి ఏదైనా సరికొత్త విధానాన్ని ఆమోదించారా?

وَاِنَّ الظّٰلِمِيْنَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٢١﴾

'తీర్పు'కు సంబంధించిన మాటే గనక ఖరారై ఉండకపోయినట్లయితే వీళ్ల మధ్య (ఇప్పుడే) వ్యవహారం తేల్చివేయబడేది. నిజానికి (ఇలాంటి) దుర్మార్గుల కోసమే వ్యధాభరితమైన శిక్ష ఉన్నది.

تَرَى الظّٰلِمِيْنَ مُشْفِقِيْنَ مِمَّا كَسَبُوْا وَهُوَ وَاقِعٌۢ
بِهِمْ ؕ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فِيْ رَوْضٰتِ
الْجَنّٰتِ ۚ لَهُمْ مَّا يَشَآءُوْنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ؕ ذٰلِكَ
هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيْرُ ﴿٢٢﴾

22 ఈ దుర్మార్గులు తాము చేసుకున్న దానిపై భయపడటం నువ్వు చూస్తావు.[44] అది (ఆ పాపం)వారిపై పడి తీరుతుంది.[45] మరెవరయితే విశ్వసించి, సత్కార్యాలు చేశారో వారు స్వర్గవనాలలో ఉంటారు. వారు కోరినదల్లా వారికి వారి ప్రభువు వద్ద లభిస్తుంది. అదే అసలు గొప్ప అనుగ్రహం.

ذٰلِكَ الَّذِيْ يُبَشِّرُ اللّٰهُ عِبَادَهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ
قُلْ لَّاۤ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا اِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبٰى ؕ وَمَنْ يَّقْتَرِفْ

23 విశ్వసించి, ('సున్నత్' ప్రకారం) సత్కార్యాలు చేసిన తన దాసులకు అల్లాహ్ ఇచ్చే శుభవార్త ఇదే! (ఓ ప్రవక్తా!) వారికి చెప్పు : "దీనికిగాను నేను మీ నుండి ఎలాంటి ప్రతిఫలాన్నీ అడగటం లేదు. కాని బంధుత్వ ప్రేమను మాత్రం కోరు తున్నాను."[46] ఎవడయినా మంచి చేస్తే

---

44. అంటే ప్రళయదినాన వారికి పట్టే దుర్గతిని నువ్వే చూద్దువుగాని.

45. ఆనాడు వారు ప్రాయశ్చిత్తం చెందటం వల్ల వారికి ఒరిగేదేమీ ఉండదు. ఎందుకంటే ఎట్టి పరిస్థితిలోనూ శిక్షను అనుభవించవలసిందే.

46. కురైష్ తెగలకు – దైవప్రవక్త (సఅసం)కు మధ్య బంధుత్వ సంబంధముండేది. ఈ ఆయతు భావం సుస్పష్టమే. ప్రవక్త (స) అభ్యర్థనలోని అంతరార్థం ఇది :

"సందేశం ఇస్తున్నందుకు నేను మీ నుండి ఎలాంటి వేతనాన్ని (కూలిని) అడగటం లేదు. అయితే మీకూ – నాకు మధ్య గల బంధుత్వాన్ని దయచేసి దృష్టిలో పెట్టుకోండి. మీరు నా పిలుపును శిరసావహించకపోతే పోనివ్వండి. కాని నాకు అపకారం మాత్రం తలపెట్టకండి. మీరు నాకు చేదోడు వాదోడుగా ఉండకపోతే మీ ఇష్టం. కాని బంధుత్వ సంబంధాల దృష్ట్యా అడుగడుగునా నాకు అడ్డంకులు మాత్రం సృష్టించకండి."

హజ్రత్ ఇబ్నె అబ్బాస్ (రజి) ఈ వాక్యానికి తాత్పర్యంగా ఇలా అన్నారు : "మీకూ –

حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٣﴾

మేమతని మంచిలో మరింత వృద్ధిని స్తాము.[47] నిశ్చయంగా అల్లాహ్ అపారంగా మన్నించేవాడు, (సేవలకు తగ్గ) గుర్తింపునిచ్చేవాడూను.[48]

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۖ فَإِن يَشَإِ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَىٰ قَلْبِكَ ۗ وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ ۚ إِنَّهُ

24 "ఏమిటి, ఇతను (దైవప్రవక్త – స) అల్లాహ్‌కు వ్యతిరేకంగా అబద్ధం కల్పించాడని వారంటున్నారా?" అల్లాహ్‌యే గనక తలిస్తే నీ హృదయానికి సీలు వేస్తాడు.[49] అల్లాహ్ అసత్యాన్ని చెరిపి వేసి,[50] సత్యాన్ని తన వచనాల ద్వారా

నాకూ మధ్యగల ఆత్మీయత (బంధుత్వ సంబంధం)ను కనీసం కొనసాగనివ్వండి" (సహీహ్ బుఖారీ – సూరయే షూరా వ్యాఖ్యానం).

దైవప్రవక్త (సఅసం) వారి వంశం ముమ్మాటికీ ఉత్తమ వంశమే. ఆ వంశం పట్ల గౌరవాదరణలను కలిగి ఉండటం, ప్రేమాభిమానాలను వ్యక్తపరచటం ఈమాన్ (విశ్వాసం)లో అంతర్భాగమే. ఇందులో సందేహానికి ఆస్కారమే లేదు. ఆ మేరకు దైవప్రవక్త (సఅసం) వారు సయితం తన అనుచర సమాజానికి గట్టిగా తాకీదు చేశారని హదీసుల ద్వారా రూఢీ అవుతోంది. అయితే షియా వర్గీయులు ఈ ఆయతును మహాప్రవక్త (సఅసం) సంతతితో జోడించటం సరైనది కాదు. మరి ఆ సంతతిని కూడా వారు హజ్రత్ అలీ, ఫాతిమా, హసన్ హుసైన్‌లకే పరిమితం చేశారు. అంతేకాదు, ప్రేమాభిమానాల పేరుతో వారు వారిని దైవిక గుణాలను సంతరించుకున్న వారుగా అభివర్ణించారు.

అదలా ఉంచితే బంధుత్వ సంబంధాలను ఖాతరు చేయమని మహాప్రవక్త (సఅసం) మక్కాలోని కురైష్‌లను కోరినప్పుడు హజ్రత్ అలీ – ఫాతిమాల వివాహమే కాలేదు. మరలాంటప్పుడు ఈ ఆయతును మహాప్రవక్త (స) వారసులకు అన్వయింపజేయటంలో అర్థమే లేదు కదా!

47. అంటే అతని పుణ్యఫలాన్ని ఎన్నోరెట్లు పెంచుతాము. లేదా ఒక సత్కార్యం తర్వాత మరెన్నో సత్కార్యాలు చేసే సద్బుద్ధిని అతనికి వొసగుతాము.

48. అందుకే ఆయన తన దాసుల లోపాలను మరుగుపరుస్తూ, వారిని మన్నిస్తూనే, వారు చేసిన కొద్దిపాటి మంచికి ఎన్నో రెట్ల ప్రతిఫలం ఇచ్చి ప్రోత్సహిస్తాడు.

49. అంటే, (ఓ ప్రవక్తా!) నీపై వారు చేస్తున్న ఆరోపణలో ఏమాత్రం నిజమున్నా మేము నీ హృదయానికి తాళంవేసి ఉండేవారం. ఆ విధంగా నువ్వు శాశ్వితంగా ఖుర్ఆన్ జ్ఞానానికి నోచుకోకుండా పోయేవాడివి. అంటే మేము నిన్ను కఠినంగా శిక్షించేవారము.

عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٤﴾

సత్యంగా నిలిపి ఉంచుతాడు. ఆయన ఆంతర్యాల్లో దాగివున్న విషయాలను సయితం ఎరిగినవాడు.

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُوا عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٢٥﴾

25 ఆయనే తన దాసుల పశ్చాత్తాపాన్ని స్వీకరిస్తాడు,[51] వారి తప్పులను మన్నిస్తాడు. మీరు చేసేదంతా ఆయనకు తెలుసు.

وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٢٦﴾

26 ఆయన విశ్వసించి, సదాచరణ చేసే వారి (విన్నపాల)ని వింటాడు.[52] తన కృపతో వారికి మరింతగా అనుగ్రహిస్తాడు. మరి అవిశ్వాసులకేమో చాలా కఠిన శిక్ష పడుతుంది.

50. ఈ అసత్యాగ్రేసరులు నిందిస్తున్నట్లుగా ఈ ఖుర్ఆనే గనక అసత్యమై ఉంటే దేవుడు శాశ్వతంగా దీనిని రూపుమాపి ఉండేవాడు.

51. పశ్చాత్తాపం (తౌబా) అంటే జరిగిన తప్పులపై, పాపకార్యాలపై సిగ్గుతో కుమిలి పోవటం, ఇక మీదట ఎన్నడూ వాటిజోలికి పోనని దృఢంగా సంకల్పించుకోవటం. కేవలం నోటితో పశ్చాత్తాపం ప్రకటించినంత మాత్రాన, రెండు చేతుల్తో లెంపలేసు కున్నంత మాత్రాన అది నిజమైన పశ్చాత్తాపం అయిపోదు. పైగా అదొక ప్రహసనం అవుతుంది. సిసలైన పశ్చాత్తాపాన్ని (**'తౌబతున్నసూహ'**ను) అల్లాహ్ ఎంతగానో ఇష్టపడతాడు.

52. అంటే వారి మొరలను ఆలకిస్తాడు. వారి కోరికలను తీరుస్తాడు. అయితే దుఆ ధర్మ సమ్మతమైనదిగా, నియమబద్ధమైనదిగా ఉండాలి. హదీసులో ఇలా ఉంది: ఒక వ్యక్తి ఎడారి ప్రదేశంలో తన వాహనాన్ని పోగొట్టుకున్నాడు. అతని అన్న పానీయాలు, ప్రయాణ సామగ్రి కూడా ఆ వాహనంపై ఉన్నాయి. అతను నిరాశతో ఓ చెట్టు క్రింద చతికిలబడ్డాడు. అకస్మాత్తుగా అతని వాహనం (ఒంటె) అతని ముందు వచ్చి నిలబడింది. ఆ క్షణంలో అతను చెందిన ఆనందం అంతా ఇంతా కాదు. సంతోషాతి శయంతో అతను "ఓ అల్లాహ్! నువ్వు నా దాసుడివి. నేను నీ ప్రభువును" అంటాడు. విపరీతమైన ఆనందంతో అతని మాటలు తడబడతాయి. తప్పుచేసి తన వైపునకు పశ్చాత్తాపభావంతో తిరిగివచ్చే దాసుని పట్ల దేవుడు ఇంతకన్నా ఎక్కువగానే సంతోషిస్తాడు. (సహీహ్ ముస్లిం – కితాబుత్తౌబా).

27 మరి అల్లాహ్ గనక తన దాసులందరికీ పుష్కలంగా ఉపాధిని ప్రసాదిస్తే వారు భువిలో చెలరేగిపోతారు.[53] కాని ఆయన మాత్రం ఒక లెక్క ప్రకారం– తాను కోరినదాన్ని అవతరింపజేస్తూ ఉంటాడు. తన దాసుల సంగతిని ఆయన బాగా ఎరిగినవాడు. (ఆయన వారిని) గమనిస్తూ ఉన్నాడు.

وَلَوْ بَسَطَ اللّٰهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهٖ لَبَغَوْا فِي الْاَرْضِ وَلٰكِنْ يُّنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَّا يَشَآءُ ؕ اِنَّهٗ بِعِبَادِهٖ خَبِيْرٌۢ بَصِيْرٌ ﴿٢٧﴾

28 ప్రజలు ఆశలన్నీ వదులుకున్న మీదట (ఆకాశం నుంచి) వర్షాన్ని కురిపించేవాడు ఆయనే.[54] ఆయనే తన కారుణ్యాన్ని వ్యాపింపజేస్తున్నాడు. ఆయనే కార్య సాధకుడు, ప్రశంసనీయుడు.[55]

وَهُوَ الَّذِيْ يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْۢ بَعْدِ مَا قَنَطُوْا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهٗ ؕ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيْدُ ﴿٢٨﴾

29 భూమ్యాకాశాల సృష్టి, వాటిలో ప్రాణుల సర్వవ్యాప్తి కూడా ఆయన నిదర్శనాలలోనివే. మరి తాను కోరినప్పుడు వారందరినీ సమీకరించే శక్తి కూడా ఆయనకుంది.[56]

وَمِنْ اٰيٰتِهٖ خَلْقُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَثَّ فِيْهِمَا مِنْ دَآبَّةٍ ؕ وَهُوَ عَلٰى جَمْعِهِمْ اِذَا يَشَآءُ قَدِيْرٌ ﴿٢٩﴾

53. అంటే – దేవుడు ప్రతి ఒక్కరికీ అక్కరకు మించిన సౌలభ్యాలను, అంతస్థులను ప్రసాదిస్తే వ్యవహారం బెడిసికొడుతుంది. ***ఏ ఒక్కరూ ఇంకొకరి అధీనంలో ఉండి పని చేయడానికి అంగీకరించరు.*** ఎవరికి వారే తమను సర్వాధిపతిగా ఊహించుకుంటారు. పర్యవసానంగా అరాచకం ఏర్పడుతుంది.

54. ఒనరులలో అత్యంత ముఖ్యమైనది జల సంపద. ఎందుకంటే రకరకాల పంటలకు, పండ్లకు, వ్యవసాయోత్పత్తులకు మూలాధారం వర్షపునీరు. తీవ్రమైన నిరీక్షణ తర్వాత, మానవుడు నిరాశానిస్పృహలకు లోనైన పిమ్మట ఈ కారుణ్య జల్లు కురిస్తే దాని విలువ మరింతగా పెరిగిపోతుంది. తన దాసులు దైవానుగ్రహాల విలువను గుర్తించి, కృతజ్ఞతాపూర్వకంగా మసలుకుంటారని దేవుడు ఒక్కోసారి ఈ విధంగా పరీక్షిస్తూ ఉంటాడు.

55. **'కార్యసాధకుడు'** అంటే పనులన్నీ చక్కదిద్దేవాడు, వ్యవహారాలన్నింటినీ చూసుకునేవాడు, వినాశకర పరిణామాల నుంచి రక్షించేవాడు అని భావం. ఇన్ని మేళ్లను చేసేవాడు మరి నిస్సందేహంగా ప్రశంసనీయుడు కదా!

30 మీపై ఏ ఆపదలొచ్చిపడినా, అవి మీ చేజేతులా చేసుకున్న చేష్టల (పాపాల) ఫలమే. ఆయనైతే (వాటిలో) చాలా విషయాలను మన్నిస్తూ ఉంటాడు.[57]

وَمَآ اَصَابَكُمْ مِّنْ مُّصِيْبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ اَيْدِيْكُمْ وَيَعْفُوْا عَنْ كَثِيْرٍ ۝۳۰

31 మీరు భూమిలో (పారిపోయి) మమ్మల్ని లొంగదీయటం అనేది జరగని పని.[58] మీకు అల్లాహ్ తప్ప మరో కార్య సాధకుడుగానీ, సహాయకుడుగానీ లేడు.

وَمَآ اَنْتُمْ بِمُعْجِزِيْنَ فِى الْاَرْضِ ۚ وَمَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نَصِيْرٍ ۝۳۱

56. **'దాబ్బతున్'** అంటే భూమిపై సంచరించే ప్రాణి అని అర్థం. ఈ పదంలో మానవులు, జిన్నులు, జంతుజాలం అన్నీ వచ్చేస్తాయి. వాటి రంగు వేరు, స్వభావం వేరు, జాతులు వేరు, భాషలు వేరు, జీవన విధానం వేర్వేరుగా ఉంటాయి. అవన్నీ దేవుని ఈ భూమండలంలో విస్తరించి ఉన్నాయి. కాని అల్లాహ్ ప్రళయదినాన అందరినీ – ఒకే మైదానంలో – సమావేశపరుస్తాడు.

57. ఈ వాక్యం విశ్వాసులను ఉద్దేశించి చెప్పబడి ఉంటే, దీని అర్థం ఇది : మీపై వచ్చిన కష్టాలు మీరు చేసిన కొన్ని పాపాలకు పరిహారంగా పనిచేస్తాయి. మరికొన్ని పాపాలను అల్లాహ్ ఇట్టే మన్నిస్తాడు. ఎందుకంటే అల్లాహ్ గొప్ప ఉదాత్తుడు. ఆయన ఏ విషయం లోనయినా ఒకసారి మన్నించాడంటే మరి ఆ విషయంపై పరలోకంలో నిలదీసి అడగటమనేది ఉండదు –

"విశ్వాసికి, ఏ బాధ కలిగినా, ఏ దుఃఖం కలిగినా తుదకు అతని కాలికి ముల్లు గుచ్చుకున్నాసరే – తత్కారణంగా అల్లాహ్ అతని పాపాలను మన్నిస్తాడు" (సహీహ్ బుఖారీ – కితాబుల్ మర్జా; ముస్లిం – కితాబుల్ బిర్ర్)

ఒకవేళ సర్వ సాధారణ భావంలో ఈ ఆయతును తీసుకుంటే దీని అర్థం ఇది : ప్రపంచంలో మీపై ఏ కడగండ్లు వచ్చిపడినా అవన్నీ మీ స్వయంకృతాల ఫలితమే. మరి చూడబోతే అల్లాహ్ చాలా మటుకు మీ తప్పిదాలను మన్నించి వదలిపెట్టేస్తూ ఉంటాడు. ఆయన గొప్ప క్షమాగుణం కలవాడు. ప్రతి చిన్న విషయానికి ఆయన మిమ్మల్ని పట్టుకోదలిస్తే ఇక మీరు బ్రతికి బట్టకట్టలేరు. ఈ మాటే దివ్య ఖుర్ఆన్‌లో వేరొకచోట ఇలా అనబడింది : "అల్లాహ్ గనక ప్రజల అకృత్యాలపై అప్పటికప్పుడే పట్టుకోవటం మొదలెడితే ధరణిపై సంచరించే ఏ ప్రాణీ మిగిలి ఉండదు" (ఫాతిర్ – 45). దాదాపు ఇదే భావం గల మరో ఆయతు అన్ నహ్ల్ సూరా (61)లో ఉంది.

58. అంటే, మీరు ఎక్కడికి పారిపోయి ఆశ్రయం పొందినా మా పట్టునుంచి తప్పించు కోలేరు. మేము మీకు విధించదలచిన శిక్ష మీకు పడి తీరుతుంది.

32 సముద్రంలో నడిచే పర్వతాల్లాంటి ఓడలు (కూడా) ఆయన నిదర్శనాల లోనివే.[59]

وَمِنْ اٰيٰتِهِ الْجَوَارِ فِى الْبَحْرِ كَالْاَعْلَامِ ۳۲

33 ఆయన గనక తలచుకుంటే గాలిని స్థంభింపజేయగలడు. అప్పుడు ఆ ఓడలు సముద్రంపైనే నిలిచిపోతాయి. నిశ్చయంగా ఇందులో సహనం వహించే, కృతజ్ఞులై ఉండే ప్రతి ఒక్కరి కొరకు సూచనలున్నాయి.

اِنْ يَّشَاْ يُسْكِنِ الرِّيْحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلٰى ظَهْرِهٖ ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُوْرٍ ۳۳

34 లేదా (ఆయన) వారి దురాగతాల మూలంగా వారిని ముంచివేసినా (ఆశ్చర్యం లేదు).[60] ఆయన మటుకు (వారి) తప్పులెన్నింటినో మన్నిస్తూ ఉంటాడు.[61]

اَوْ يُوْبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوْا وَيَعْفُ عَنْ كَثِيْرٍ ۳۴

35 మా సూచనల విషయంలో జగడం చేసేవారికి,[62] తాము పారిపోయి ఆశ్రయం పొందే చోటు ఏదీ లేదని తెలిసివచ్చేలా చేయటానికి (మేమీ విధంగా చేస్తాము).[63]

وَّيَعْلَمَ الَّذِيْنَ يُجَادِلُوْنَ فِيْٓ اٰيٰتِنَا ۭ مَا لَهُمْ مِّنْ مَّحِيْصٍ ۳۵

59. **'జవారి'** (اَلْجَوَارِ) అంటే 'నడిచేవి' అని అసలు అర్థం. సముద్రంలో నడిచే పర్వతాల్లాంటి వాహనాలంటే అవి ఓడలే (నౌకలే). ఇవి దేవుని నిదర్శనాలలోనివే. దైవాజ్ఞతోనే అవి నడుస్తున్నాయి. దైవచిత్తం కానట్లయితే అవి సముద్రంలో నిలిచిపోతాయి. లేక ముంపుకు గురవుతాయి. ఆలోచించే వారి కోసం ఇది కూడా ఓ గొప్ప పాఠమే.

60. దైవాజ్ఞతో సముద్రంలో వాయుగుండం ఏర్పడినా, సముద్ర కెరటాలు కసితీరా విజృంభించినా ఈ పెద్ద పెద్ద ఓడలు దేనికీ పనికిరావు సుమా!

61. దేవుడు మన్నించి వదిలేస్తున్నాడు గనకనే వారు తీరం దాటగలుగుతారు. లేకపోతే వారిలో ఏ ఒక్కరి జాడ కూడా తెలియకుండా పోతుంది.

62. అంటే మా సూచనలను తిరస్కరించే వారికి....

63. పారిపోయి, ఎక్కడైనా తలదాచుకున్నంత మాత్రాన వారు గండం నుంచి గట్టెక్కారని అనుకోరాదు.

36 మరి మీకు ఏది ఇవ్వబడినా అది ప్రాపంచిక జీవితపు (తాత్కాలిక) సంపద మాత్రమే.[64] అల్లాహ్ దగ్గర ఉన్నది ఇంత కన్నా మేలైనది,[65] శాశ్వితమైనది. విశ్వసించి, కేవలం తమ ప్రభువును నమ్ము కునే వారికి మాత్రమే అది లభిస్తుంది.

فَمَآ أُوتِيتُم مِّن شَىْءٍ فَمَتَٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ۖ وَمَا عِندَ ٱللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣٦﴾

37 (మరి ఈ భాగ్యవంతుల గుణగణాలు ఎటువంటివంటే) వారు పెద్ద పెద్ద పాపాలకు, నీతిమాలిన చేష్టలకు దూరంగా ఉంటారు. కోపం వచ్చినప్పుడు (కూడా) క్షమిస్తారు.[66]

وَٱلَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَٰٓئِرَ ٱلْإِثْمِ وَٱلْفَوَٰحِشَ وَإِذَا مَا غَضِبُوا۟ هُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٣٧﴾

38 ఇంకా, వారు తమ ప్రభువు ఆజ్ఞను శిరసావహిస్తారు.[67] నమాజును నెల కొల్పుతారు.[68] వారి (ప్రతి) పని పరస్పర

وَٱلَّذِينَ ٱسْتَجَابُوا۟ لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ

64. అంటే అది అత్యల్పమైనది. అది ఖారూన్ ఖజానా అంతగా ఉన్నాసరే దాన్ని చూసి మురిసిపోకూడదు. మోసపోకూడదు. అది తాత్కాలికం. నశ్వరం.

65. అల్లాహ్ సన్నిధిలో లభించే పుణ్యఫలం ఈ ప్రాపంచిక సిరిసంపదలకన్నా ఎన్నోరెట్లు అధికం, ఉత్తమం. శాశ్వితం కూడా. ఎందుకంటే అది ఎన్నడూ అరిగిపోదు, కరిగిపోదు. కాబట్టి మీరు పరలోకంపై ఇహలోకానికి ప్రాముఖ్యత ఇవ్వకండి. పొద్దస్తమానం ప్రపంచం వెనకాలే పరుగెత్తారంటే చివరకు బాధపడాల్సి వస్తుంది. తస్మాత్ జాగ్రత్త!

66. అంటే సాటి జనుల పట్ల మన్నింపుల వ్యవహారం చేయటం వారి నైజంలో అంతర్భాగం అన్నమాట! వారు ప్రతీకారేచ్ఛను బలవంతంగా దిగమ్రింగేస్తారు. అంతిమ దైవప్రవక్త (స) వారి స్వభావం గురించి హదీసులో ఇలా అనబడింది : "దైవప్రవక్త (సఅసం) తన స్వవిషయంలో ఎవరిపైనా ఎన్నడూ ప్రతీకారం తీర్చుకోలేదు. అయితే ఎవరయినా అల్లాహ్ పవిత్రం గావించిన (నిషేధించిన) వాటిని అతిక్రమిస్తే మాత్రం ఆయన సహించలేక పోయేవారు." (బుఖారీ – కితాబుల్ అదబ్; ముస్లిం – కితాబుల్ ఫజాయెల్).

67. అంటే దైవాదేశాలకు తల ఒగ్గుతారు. వాటిని ఖచ్చితంగా పాటిస్తారు. దైవప్రవక్త(స) మార్గాన్ని అనుసరిస్తారు. దేవుడు నిషేధించిన అంశాలకు దూరంగా ఉంటారు.

68. నిర్ణీత నమాజులను సకాలంలో చేస్తారు. ఇంకా సామూహిక నమాజులో

సలహా సంప్రతింపుల ద్వారా జరుగుతుంది.[69] మేము వారికి ప్రసాదించిన దానిలో నుంచి (మా పేరున) ఖర్చు పెడతారు.

بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٨﴾

పాల్గొంటారు. నమాజులను స్థాపిస్తారని ఇక్కడ ప్రత్యేకంగా చెప్పటాన్నిబట్టి ఇస్లాం ధర్మంలో నమాజుకు గల ప్రాధాన్యత ఎంతటిదో విదితమవుతోంది.

69. అంటే విశ్వాసులు తమ ముఖ్యమైన వ్యవహారాలలో పరస్పరం సంప్రదించుకుంటారు. తమ అభిప్రాయమే సరైనదని, తమ వాక్కే తుది వాక్కని హఠం చేయరు. ముస్లింలతో సంప్రతించమని అల్లాహ్ తన అంతిమ ప్రవక్త (స)ను సయితం ఆదేశించాడంటే (ఆలి ఇమ్రాన్ – 159) సామాజిక వ్యవస్థలో ***'సలహామండలి'***కి ఎంతటి ప్రాముఖ్యత ఉందో స్పష్టమవుతోంది. అందుకే మహాప్రవక్త (స) వారు యుద్ధసమయాలలో, కీలక వ్యవహారాలలో తన అనుచరుల సలహా తీసుకునేవారు. ఈ సలహా సంప్రతింపుల ద్వారా సహచరుల ఆత్మవిశ్వాసం పెంపొందుతుంది. పరస్పర నమ్మకాలు పెరుగుతాయి. ఒక విషయానికి సంబంధించిన ఎన్నో కోణాలు ముందుకు వస్తాయి.

ద్వితీయ ఖలీఫా హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) బరిసెపోటుకు గురై చరమ ఘడియల్లో ఉన్నప్పుడు, తన వారసుని (తృతీయ ఖలీఫా) ఎంపిక నిమిత్తం ఆరుగురు సభ్యులతో కూడిన ఒక సలహా మండలిని ఏర్పరచుకోమని సూచించారు. ఆ సలహా మండలిలో ఉస్మాన్, అలీ, తల్హా, జుబైర్, సాద్, అబ్దుర్రహ్మాన్ బిన్ ఔఫ్ (రజి అల్లాహు అన్హు)లు సభ్యులు. వారు పరస్పరం సంప్రతించుకోవటమే గాక, ఉమ్మత్‌లోని పలువురు ప్రముఖులను, మేధావులను కూడా సంప్రతించిన మీదట హజ్రత్ ఉస్మాన్ (రజి)ను తృతీయ ఖలీఫా (రజి)గా ఎంపిక చేశారు.

ఈ 'సలహా సంప్రతింపుల్ని' ప్రాతిపదికగా చేసుకుని కొంతమంది విద్వాంసులు రాజరిక వ్యవస్థను ఖండిస్తూ, ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థ ఆవశ్యకతను నొక్కి వక్కాణించారు. అయితే రాజరిక వ్యవస్థలో కూడా 'సలహా సంప్రతింపులు' ఉంటాయి. రాజుకు కూడా ఒక సలహామండలి ఉంటుంది. ప్రతి కీలక వ్యవహారంపై రాజు తన సలహామండలితో సంప్రదిస్తాడు. తీవ్రంగా తర్జనభర్జన జరుగుతుంది. అందువల్ల ఈ ఆయతు ద్వారా రాజరిక వ్యవస్థ త్రోసిపుచ్చబడిందని తేల్చి చెప్పటం సరైంది కాదు. అదలావుంచితే ప్రజాస్వామ్యాన్ని సలహా సంప్రతింపుల భావంలో తీసుకోవటం కూడా పొరపాటే. 'సలహా' అనేది దారినపోయే ప్రతి దానయ్యతోనూ, పైలాపచ్చీసులా ప్రవర్తించే ప్రతి పుల్లయ్యతోనూ తీసుకోబడదు. మరీ అంత అవస్థపడి సలహాలు తీసుకోవలసిన ఆవశ్యకత కూడా లేదు. ఏదేని విషయంలోని ఉచితానుచితాలను ఎరిగిన వారినుంచి, సమకాలీన పరిస్థితులపై, అవసరాలపై నిశితదృష్టిగల విజ్ఞుల నుంచి సలహా తీసుకోవటం సమంజసం. ఉదాహరణకు : ఒక భవనాన్ని

39 తమపై దౌర్జన్యం జరిగినప్పుడు, ప్రతీకారం మటుకు తీర్చుకుంటారు.[70]

وَالَّذِيْنَ اِذَآ اَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُوْنَ ﴿٣٩﴾

40 అపకారానికి బదులు అటువంటి అపకారమే.[71] కాని ఎవరయినా (ప్రత్య ర్థిని) క్షమించి, సయోధ్యకు వస్తే అతనికి పుణ్యఫలం ఇచ్చే బాధ్యత అల్లాహ్‌ది. ఎట్టి పరిస్థితిలోనూ అల్లాహ్ దుర్మార్గులను ప్రేమించడు.

وَجَزٰٓؤُا سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا ۚ فَمَنْ عَفَا وَاَصْلَحَ فَاَجْرُهٗ عَلَى اللّٰهِ ۭ اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٤٠﴾

నిర్మించాలన్నా, ఒక పెద్ద వంతెనను కట్టాలన్నా ఇంజినీరును సంప్రదిస్తారేగాని ఏ టైలర్‌నో, రిక్షాలాగేవాడినో సంప్రతించరు. రోగనిర్ధారణ కోసం వైద్యుణ్ణి సంప్రతిస్తారే తప్ప ఇతరులను సంప్రతించరు.

కాని ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థలో ప్రాజ్ఞ వయస్సుకు చేరిన ప్రతి వ్యక్తినీ సలహాదారునిగా పరిగణించటం పరిపాటి అయిపోయింది – అతనికి రాజకీయ పరిజ్ఞానం లేకపోయినా, అతడు నిరక్షరకుక్షి అయినా, చైతన్యం లేని వాడైనాసరే! అందుకే నేడు ప్రజాస్వామ్య దేశాలలో సలహా సంప్రతింపులు ఒక ప్రహసనంగా తయారయ్యాయి. ప్రజాస్వామ్యం 'మూకల పాలన' (Rule of Mob) గా మారిపోయింది. ఎలక్షన్ల పేరిట అక్కడ జరిగే బందిపోటులు, కుమ్ములాటలు, రిగ్గింగులు, బేరసారాలు లోకానికి తెలియనివి కావు. ఏవిధంగానయితే 'సోషలిజం' అనే పదానికి ముందు 'ఇస్లాం'ను తగిలించినంత మాత్రాన అది ఇస్లామీయ సోషలిజం కాజాలదో, అదేవిధంగా 'ప్రజాస్వామ్యం'లో 'ఇస్లామీ' అతుకును వేసినంత మాత్రాన ఒక్కసారిగా పాశ్చాత్య ప్రజాస్వామ్యం ఖిలాఫత్ పోకడలను సంతరించుకోజాలదు. పాశ్చాత్య గడ్డపై పుట్టి పెరిగిన ఈ తరహా మొక్క ఇస్లామీయ వ్యవస్థలో కూడా వ్రేళ్లూనుకుంటుందనుకోవటం సరైంది కాదు.

70. అంటే ప్రతీకారం తీర్చుకోవటానికి వారు వెనుకాడనవసరం లేదు. వారు కోరితే ప్రతీకారం తీర్చుకోవచ్చు. అయినాసరే వారు – అదుపు అధికారం ఉండి కూడా – మన్నింపుల వైఖరికి ప్రాధాన్యత ఇస్తారు. మక్కా విజయం సందర్భంగా మహాప్రవక్త ముహమ్మద్ (స) చంపతగిన శత్రువులను సయితం క్షమించి వదలిపెట్టడం దీనికి ఒక మచ్చుతునక. హుదైబియాలో ఆయన (స) తనకు వ్యతిరేకంగా కుట్రపన్నిన 80 మందికి కూడా క్షమాభిక్ష పెట్టారు. తనపై చేతబడి చేసిన లబీద్ బిన్ ఆసిమ్‌ను సయితం ఆయన ఉపేక్షించారు. తనకు విందు భోజనంలో విషం కలిపిపెట్టిన యూద స్త్రీని కూడా ఆయన (స) వదిలిపెట్టేశారు. మరి చూడబోతే ఆ విష ప్రభావం జీవితాంతం ఆయనపై కనిపించేది – సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం. (ఇబ్నె కసీర్).

71. అంటే ఖిసాస్‌కు (ప్రతీకారం తీర్చుకునేందుకు) అనుమతి ఇవ్వబడింది. అపకారికి

وَلِمَنِ انْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهٖ فَاُولٰٓئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِّنْ
سَبِيْلٍ ﴿۴۱﴾

41 తనకు అన్యాయం జరిగిన మీదట ఎవరైనా (సరిసమానంగా) ప్రతీకారం తీర్చుకుంటే, అలాంటి వారిపై (నిందలు మోపే)మార్గమేదీ లేదు.

اِنَّمَا السَّبِيْلُ عَلَى الَّذِيْنَ يَظْلِمُوْنَ النَّاسَ وَ يَبْغُوْنَ فِى
الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ۚ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿۴۲﴾

42 ఇతరులపై దౌర్జన్యానికి ఒడిగట్టి, అకారణంగా భువిలో అరాచకాన్ని సృష్టించే వారిని మాత్రమే (నిందార్హులుగా నిలబెట్టే) మార్గముంటుంది. అలాంటి వారి కోసం బాధాకరమైన శిక్ష ఉంది.

وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ اِنَّ ذٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْاُمُوْرِ ﴿۴۳﴾

43 మరెవడయినా సహనం వహించి, క్షమాభిక్ష పెడితే, నిస్సందేహంగా అది సాహసోపేతమైన పనులలో (ఒకటిగా) పరిగణించబడుతుంది.

وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ وَّلِيٍّ مِّنْ بَعْدِهٖ ۗ وَتَرَى الظّٰلِمِيْنَ
لَمَّا رَاَوُا الْعَذَابَ يَقُوْلُوْنَ هَلْ اِلٰى مَرَدٍّ مِّنْ سَبِيْلٍ ﴿۴۴﴾

44 అల్లాహ్ ఎవరినయినా దారితప్పిస్తే, ఇక ఆ తరువాత అతన్ని ఆదుకునే వాడెవడూ ఉండడు. మరి నువ్వే చూద్దువు గాని, దుర్మార్గులు శిక్షను చూచినపుడు, "మేము తిరిగి వెళ్ళే మార్గం ఏదైనా ఉందా?!" అని అంటూ ఉంటారు.

وَتَرٰىهُمْ يُعْرَضُوْنَ عَلَيْهَا خٰشِعِيْنَ مِنَ الذُّلِّ يَنْظُرُوْنَ مِنْ
طَرْفٍ خَفِيٍّ ۗ وَقَالَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنَّ الْخٰسِرِيْنَ الَّذِيْنَ خَسِرُوْٓا
اَنْفُسَهُمْ وَاَهْلِيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ اَلَآ اِنَّ الظّٰلِمِيْنَ
فِىْ عَذَابٍ مُّقِيْمٍ ﴿۴۵﴾

45 ఇంకా నువ్వే చూస్తావు – వాళ్లు (నరకం) ఎదుట తేబడినప్పుడు, అవమాన భారంతో కృంగిపోతుంటారు. దొంగ చూపులు చూస్తుంటారు. అప్పుడు విశ్వాసులు ఇలా అంటారు : "ఈ ప్రళయదినాన తమ స్వయాన్ని, తమ ఇంటివారలను నష్టానికి గురిచేసినవారే వాస్తవానికి నష్టం పొందినవారు." నిశ్చయంగా దుర్మార్గులు శాశ్వత యాతనలో[72] పడి ఉన్నారని తెలుసుకోండి.

ప్రతీకారం చేయటం 'అపకారం' కాదుగాని, మాటవరుసకు దాన్ని కూడా ఆయతులో 'అపకారం'గా పేర్కొనటం జరిగిందంతే!

46 అల్లాహ్ తప్ప వారిని ఆదుకునే మిత్రులెవరూ ఉండరు. అల్లాహ్ దారి తప్పించినవారికి మరేమార్గమూ ఉండదు.

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِّنْ أَوْلِيَآءَ يَنصُرُونَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ ۗ وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِن سَبِيلٍ ﴿٤٦﴾

47 (ప్రజలారా!) తప్పించనలవికాని ఆ రోజు అల్లాహ్ తరఫున రాకమునుపే, మీ ప్రభువు ఆజ్ఞను శిరసావహించండి.[73] ఆ రోజు మీకు ఏ ఆశ్రయమూ లభించదు, దాక్కొని ఆగంతకుల్లా వ్యవహరించేందుకు తగినచోటు కూడా దొరకదు.[74]

ٱسْتَجِيبُوا۟ لِرَبِّكُم مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِىَ يَوْمٌ لَّا مَرَدَّ لَهُۥ مِنَ ٱللَّهِ ۚ مَا لَكُم مِّن مَّلْجَإٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُم مِّن نَّكِيرٍ ﴿٤٧﴾

48 (ఓ ప్రవక్తా!) ఒకవేళ వారు గనక ముఖం త్రిప్పుకుంటే, మేము నిన్ను వారిపై కావలివానిగా చేసి పంపలేదు సుమా!

فَإِنْ أَعْرَضُوا۟ فَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ۖ إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا ٱلْبَلَٰغُ ۗ وَإِنَّآ

72. ఈ అవిశ్వాసులు మమ్మల్ని చూసి ఇకిలించేవారు. మమ్మల్ని మూర్ఖుల కింద జమకట్టేవారు. ఏరికోరి మేము ప్రాపంచిక నష్టాన్ని కొనితెచ్చుకుంటున్నామని ఎద్దేవా చేసేవారు. కాని మేము ఎన్నడూ అలా చేయలేదు. కాకపోతే ప్రాపంచిక జీవితంపై పారలౌకిక జీవితానికి ప్రాధాన్యత ఇచ్చేవారం. ప్రాపంచిక కష్టనష్టాలను పెద్దగా లెక్కచేసేవాళ్ళం కాము. కాని ఈనాడు అసలు సిసలు నష్టానికి ఎవరు గురయ్యారో చూడండి! ఆనాడు తాత్కాలికమైన ప్రాపంచిక నష్టాలను పట్టించుకోకుండా పరలోకంపై దృష్టిని కేంద్రీకరించిన వారు ఈనాడు హాయిగా స్వర్గసుఖాలను ఆస్వాదిస్తున్నారు. మరోవంక – ప్రపంచమే సర్వస్వం అనుకుని, ప్రాపంచిక సుఖాలను జుర్రుకోవటంలో తలమునకలై ఉన్నవారు ఈనాడు యాతనకు గురయ్యారు. ఇక దాన్నుంచి బయటపడే మార్గాంతరమే లేదు.

73. అంటే ఆ రోజును తొలగించే, లేక దాన్నుంచి తప్పించుకునే శక్తి ఎవరికీ లేదు.

74. మీరు తలదాచుకుని, అపరిచిత వ్యక్తుల్లా వ్యవహరించే చోటేదీ మీకు దొరకదు. "ఆనాడు మానవుడు 'పారిపోవటానికి ఏదైనా స్థలం ఉందా?' అనంటాడు. లేదు, పారిపోవటానికి ఏ ఆశ్రయమూ ఉండదు. ఆ రోజు నీ ప్రభువు వద్దకే పోయి ఆగవలసి ఉంటుంది" (అల్ ఖియామ : 10-12). లేక **'నకీర్'** (نَّكِيرٍ) అనే పదం నిరాకరణ అన్న భావంలో కూడా ప్రయోగించబడి ఉండవచ్చు. అంటే, ఆనాడు మీరు మీ పాపాలను కాదనలేరు. ఎందుకంటే అవన్నీ లిఖించబడి ఉంటాయి. అదీగాక, మనిషి శరీరావయవాలు స్వయంగా అతనికి వ్యతిరేకంగా సాక్ష్యమిస్తాయి. లేక మీ పాపకార్యాల

إِذَآ أَذَقْنَا الْإِنسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَرِحَ بِهَا ۖ وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ
بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَإِنَّ الْإِنسَانَ كَفُورٌ ﴿٤٨﴾

సందేశాన్ని అందజేయటం వరకే నీ బాధ్యత.[75] మేము మనిషికి మా కారుణ్యం రుచిని చూపించినపుడు[76] అతడు ఆనందంతో ఉబ్బితబ్బిబ్బైపోతాడు.[77] ఒకవేళ వారిపై వారి స్వయంకృతాల మూలంగా ఏదైనా ఆపద వచ్చిపడితే,[78] మానవుడు మా మేలునంతా మరచిపోతాడు.[79]

కారణంగా మీకు విధించబడే శిక్షను మీరు నిరాకరించలేరు. ఆనాడు పాపాలను ఒప్పుకోవటం వినా మార్గాంతరం ఉండదు.

75. దివ్య ఖుర్ఆన్‌లో ప్రవక్త (స) నుద్దేశించి ఈ మాటను దేవుడు పలుచోట్ల పలు విధాలుగా చెప్పాడు. ఉదాహరణకు :

1. "(ఓ ప్రవక్తా!) ప్రజలను సన్మార్గాన నడిపించే బాధ్యత నీపై లేదు. తాను కోరిన వారిని అల్లాహ్‌యే సన్మార్గాన నడిపిస్తాడు." (అల్ బఖర : 272).

2. "సందేశం అందజేయటం మీ బాధ్యత. లెక్క తేల్చటం మా పని." (రాద్ : 40)

3. "కాబట్టి (ఓ ప్రవక్తా!) నువ్వు వారికి బోధపరుస్తూ ఉండు. నువ్వు బోధపరుస్తూ ఉండేవాడివి మాత్రమే. వారిపై బలవంతం చేసేవాడవు కావు"
(అల్ ఘాషియ – 21, 22).

పై వాక్యాలన్నింటి భావం ఒక్కటే. వాళ్లు నీ మాటను విన్నా, వినకపోయినా నిన్ను నిలదీసి అడగటం జరగదు. నీ వరకు నీ బాధ్యతను సజావుగా నిర్వర్తించు, చాలు. ఎందుకంటే సన్మార్గాన్ని అనుగ్రహించే అధికారం అల్లాహ్ చేతుల్లో ఉంది.

76. అంటే వారి పాడిపంటలు పొంగిపొర్లినప్పుడు, వారు పిల్లా జల్లా సమేతంగా సుఖసంతోషాలతో ఉన్నప్పుడు, వారికి పదవులు లభించినపుడు....

77. వారి మాటల్లో, చేతల్లో గర్వం తొణకిసలాడుతుంది. దైవానుగ్రహాలపై సంతోషించటం, వాటిని వ్యక్తపరచటం తప్పు కాదు. కాని ఆ 'వ్యక్తీకరణ'లో కూడా అణకువ, కృతజ్ఞతా భావం ఉట్టిపడాలి. ఎదుటివారిని కించపరిచే ఉద్దేశంగానీ, తమ బడాయిని చాటుకునే స్వభావంగానీ ఏ కోశానా ఉండకూడదు.

78. వ్యవసాయోత్పత్తులు తగ్గుముఖం పట్టినా, సంపాదనా మార్గాలు తగ్గినా, సంతాన యోగం కలగకపోయినా, నిరంతరం రోగిష్టులుగా మారినా ... మనిషి ఆలోచనా ధోరణే మారిపోతుంది.

79. అప్పటి వరకూ మేము చేసిన మేళ్లన్నింటినీ విస్మరించి 'ప్రదాత' పైనే నిందలు నిష్ఠూరాలు మొదలెడతాడు. ప్రజాబాహుళ్యంలో ఇలాంటి 'బలహీన విశ్వాసం' గలవారే

لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ یَخْلُقُ مَا یَشَآءُ ؕ یَهَبُ لِمَنْ
یَّشَآءُ اِنَاثًا وَّیَهَبُ لِمَنْ یَّشَآءُ الذُّكُوْرَ ﴿۴۹﴾

49 భూమ్యాకాశాల సామ్రాజ్యం అల్లాహ్‌దే. (ఆయన) తాను కోరినది సృష్టిస్తాడు. తాను కోరినవారికి ఆడపిల్లల్ని ఇస్తాడు, తాను కోరిన వారికి మగపిల్లల్ని ఇస్తాడు.

اَوْ یُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَّاِنَاثًا ۚ وَیَجْعَلُ مَنْ یَّشَآءُ عَقِیْمًا ؕ اِنَّهٗ عَلِیْمٌ
قَدِیْرٌ ﴿۵۰﴾

50 లేదా వారికి మగపిల్లలను, ఆడపిల్లలను కలిపి ఇస్తాడు.[80] మరి తాను కోరిన వారిని సంతాన హీనులుగా చేసేస్తాడు. ఆయన మహాజ్ఞాని, సంపూర్ణ అధికారం కలవాడు.

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ اَنْ یُّكَلِّمَهُ اللّٰهُ اِلَّا وَحْیًا اَوْ مِنْ وَّرَآئِ حِجَابٍ

51 ఏ మానవమాత్రునితోనూ, అల్లాహ్ (నేరుగా) సంభాషించటం అనేది జరగదు.

అధిక సంఖ్యలో ఉంటారు. కాని అల్లాహ్‌పై దృఢ విశ్వాసం గలవారు ఎన్నడూ ఈ విధంగా ప్రవర్తించరు. వారు కష్టకాలంలో ఓరిమితో వ్యవహరిస్తారు. కలిమి ప్రాప్తించినపుడు కృతజ్ఞత చూపుతారు. మహాప్రవక్త ముహమ్మద్ (సఅసం) ప్రవచించినట్లు, "వారు సుఖం ప్రాప్తించినపుడు కృతజ్ఞులుగా వ్యవహరిస్తారు. తత్కారణంగా ఆ సుఖం వారి పాలిట శుభప్రదంగా పరిణమిస్తుంది. కష్టకాలం వచ్చినపుడు వారు ఓర్పు వహిస్తారు. ఫలితంగా అది వారి పాలిట శుభదాయకం అవుతుంది. ఈ విధంగా ఒక విశ్వాసి రెండు పరిస్థితులలోనూ మేలును పొందుతాడు. ఒక్క విశ్వాసికి మాత్రమే ఇది సాధ్యమవుతుంది" (సహీహ్ ముస్లిం – కితాబుజ్జుహ్ద్).

80. అంటే తాను తలచిన వారికి మగ సంతానాన్ని, ఆడ సంతానాన్ని కూడా ప్రసాదిస్తాడు. ఇక్కడ అల్లాహ్ నాలుగు వర్గాలవారిని గురించి ప్రస్తావించాడు. మొదటి వర్గానికి కేవలం కూతుళ్ళను, రెండవ వర్గానికి కేవలం కొడుకులను, మూడవ వర్గానికి కూతుళ్లను, కొడుకులను కూడా కలిపి ఇస్తాడు. ఇక నాల్గవ వర్గానికి చెందిన వారిని సంతాన హీనులుగా ఉంచేస్తాడు. వారికి ఆడపిల్లలుగానీ, మగపిల్లలుగానీ కలగరు. ప్రజల మధ్య గల ఈ వ్యత్యాసాలు, అంతరాలు కూడా దేవుని నిదర్శనాలలో ఒక నిదర్శనమే. ఈ వైవిధ్యాన్ని ప్రపంచంలోని ఏ శక్తీ మార్చజాలదు. సంతానానికి సంబంధించిన నాలుగు కోవలివి. ఇక తండ్రుల దృష్ట్యా చూసినా మానవుల్లో నాలుగు వర్గాలున్నాయి: అవేమంటే 1. హజ్రత్ ఆదం (అలైహిస్సలాం)ను దేవుడు కేవలం మట్టితో సృజించాడు. ఆయనకు తల్లిగానీ, తండ్రిగానీ లేరు. 2. హజ్రత్ హవ్వాను ఆదం నుండి సృజించాడు. అంటే ఆమెకు తల్లిలేదు. 3. హజ్రత్ ఈసా (ఏసుక్రీస్తు –

అయితే వహీ ద్వారా లేదా తెర వెనుక నుంచీ లేదా ఒక దూతను పంపటం ద్వారా (ఇది సంభవమే). మరి ఆ దూత అల్లాహ్ ఆజ్ఞననుసరించి అల్లాహ్ కోరిన సందేశాన్ని (వహీరూపంలో) అంద జేస్తాడు.[81] నిశ్చయంగా ఆయన మహోన్నతుడు, వివేకవంతుడు.

أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ ۚ إِنَّهُ عَلِيٌّ حَكِيمٌ ﴿٥١﴾

52 అలాగే (ఓ ముహమ్మద్ – సఅసం!) మేము మా ఆజ్ఞతో నీ వద్దకు ఒక 'రూహ్' (ఆత్మ)ను పంపాము.[82] అంతకు ముందు నీకు గ్రంథమంటే ఏమిటో, విశ్వాసమంటే ఏమిటో తెలీదాయె.[83] కాని

وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا ۚ مَا كُنتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ
وَلَا الْإِيمَانُ وَلَٰكِن جَعَلْنَاهُ نُورًا نَّهْدِي بِهِ مَن نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا

అలైహిస్సలాం)ను కేవలం తల్లి గర్భం నుంచి తీశాడు. ఆమెగారికి తండ్రి లేడు. 4. మిగిలిన మానవులంతా తమ తల్లి – తండ్రుల కలయిక ద్వారా ఉనికిలోనికి తేబడ్డారు. అంటే వారికి అమ్మా నాన్నలిద్దరూ ఉన్నారు. **ఫ సుబ్హా నల్లాహిల్ అలీమిల్ ఖదీర్** (ఇబ్నె కసీర్).

81. ఈ ఆయతులో దైవసందేశాన్ని (వహీని) అందజేసే మూడు విధములు తెలుపబడ్డాయి. 1. ఏదైనా ఒక విషయాన్ని – ఇది అల్లాహ్ తరఫు నుంచే జరుగుతోందన్న గట్టి నమ్మకంతో– మనసులో నాటడం. లేదా కలలో విషయాన్ని తెలియజేయటం. 2. తెరవెనుక నుంచి సంభాషించటం. దైవప్రవక్త హజ్రత్ మూసా (అలైహిస్సలాం) ఈ విధంగానే తూర్ పర్వతంపై అల్లాహ్‌తో సంభాషించారు. 3. దేవుడు తన దూత ద్వారా ప్రవక్త వద్దకు సందేశం పంపటం. హజ్రత్ జిబ్రయీల్ (అలైహిస్సలాం) ఈ సందేశాన్ని ప్రవక్తల వద్దకు తెచ్చేవారు.

82. ఇక్కడ **'రూహ్'** (ఆధ్యాత్మిక శక్తి) అంటే దివ్య ఖుర్‌ఆన్ అని భావం. 'ఓ ముహమ్మద్ (సఅసం)! నీకు పూర్వం మేము మా ప్రవక్తల వద్దకు సందేశాన్ని పంపినట్లే నీ వద్దకు ఈ ఖుర్‌ఆన్ గ్రంథాన్ని పంపాము' అని దేవుడు సెలవిచ్చాడు. దివ్య ఖుర్‌ఆన్‌ను ఒక ఆధ్యాత్మిక శక్తిగా, ఆత్మగా అభివర్ణించటంలోని మర్మం ఏమిటంటే ఈ గ్రంథం ద్వారా మానవ హృదయాలకు జీవం లభిస్తుంది. శరీరాలకు ఆత్మల వల్ల జీవం లభించినట్లు.

83. **'గ్రంథం'** అంటే 'ఖుర్‌ఆన్' అన్నమాట! అంటే (ఓ ముహమ్మద్ – సఅసం!) దైవదౌత్యం అందకముందు ఖుర్‌ఆన్ గ్రంథం గురించి కూడా నీకు తెలీదు. షరీయతులో విశదీక రించబడినట్లుగా ఈమాన్ (విశ్వాసం) భావార్థం నీకు కూడా తెలిసి ఉండేది కాదు.

وَإِنَّكَ لَتَهْدِيٓ إِلَىٰ صِرَٰطٖ مُّسْتَقِيمٖ ٥٢

మేము దాన్ని జ్యోతిగా చేశాము. దాని ద్వారా మా దాసులలో మేము కోరిన వారికి సన్మార్గం చూపుతున్నాము.[84] నిస్సందేహంగా (ఓ ముహమ్మద్-స!) నువ్వు (ప్రజలకు) రుజుమార్గం వైపుకు దర్శకత్వం వహిస్తున్నావు...

صِرَٰطِ ٱللَّهِ ٱلَّذِي لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِۗ أَلَآ إِلَى ٱللَّهِ تَصِيرُ ٱلْأُمُورُ ٥٣

53 .... భూమ్యాకాశాల్లోని సమస్తానికీ యజమాని అయిన అల్లాహ్ మార్గం వైపుకు[85] (నడిపిస్తున్నావు). తుదకు సమస్త వ్యవహారాలూ అల్లాహ్ వద్దకే చేరతాయి సుమా![86]

84. అంటే మేము ఖుర్ఆన్ గ్రంథాన్ని **'జ్యోతి'**గా చేశాము. తద్వారా మేము మా దాసులలో మేము కోరిన వారికి సన్మార్గభాగ్యం ప్రసాదిస్తాము. దీని అర్థం ఏమిటంటే, దివ్య ఖుర్ఆన్ ద్వారా వారికి మార్గదర్శకత్వం లభిస్తుంది. విశ్వాస మాధుర్యాన్ని ఆస్వాదించాలన్న తపన గలవారు ఈ గ్రంథాన్ని భక్తీ శ్రద్ధలతో పారాయణం చేస్తారు. దానిపై చింతన చేస్తారు. అందువల్ల అడుగడుగునా అల్లాహ్ వారికి తోడ్పడతాడు. సన్మార్గాన్ని వారికోసం సులభతరం చేస్తాడు. వారి అవగాహనా శక్తిని పెంపొందిస్తాడు. వారి మనో నేత్రాన్ని మరింత తేజోవంతం చేస్తాడు. దీనికి భిన్నంగా పొద్దస్తమానం గుడ్డివారుగా వ్యవహరిస్తూ, చెవుల్లో దూదిపెట్టుకుని బుర్రను ఉపయోగించకుండా ఉండే వారికి సన్మార్గం ఎలా ప్రాప్తిస్తుంది? ఉదాహరణకు దివ్య ఖుర్ఆన్‌లో వేరొకచోట చెప్పబడినట్లు : "ఈ ఖుర్ఆన్ విశ్వసించే వారికి మార్గదర్శిని, రోగనివారిణి. అయితే విశ్వసించని వారి చెవులకు ఇది భారం. వారి కళ్లకు ఇది గంత. వారి పరిస్థితి చాలా దూరం నుంచి వారిని కేకవేసి పిలిచినట్లుగా ఉంది." (హామీమ్ సజ్దా - 44)

85. ఆ మార్గమే రుజుమార్గం. అదే ఇస్లాం మార్గం. దాన్ని అల్లాహ్ తన మార్గంగా చెప్పుకోవటం వల్ల దాని ఔన్నత్యం మరింతగా పెరిగింది. ఆ మార్గమే శ్రేయస్కరమార్గం, ముక్తిమార్గం.

86. అంటే - ప్రళయదినాన అన్ని విషయాలపై నిర్ణయాధికారం అల్లాహ్ చేతుల్లో ఉంటుంది. ఈ వాక్యంలో తీవ్రమైన హెచ్చరిక అంతర్లీనమై ఉంది.